VJERUJMO U KRŠĆANSKU MUDROST STOLJEĆA!

(O Gospinim slikama u crkvama; o svetoj vodi u kućama)

Danas možeš ući i u katoličku crkvu, i u sestarsku kapelu, a da u njoj ne ćeš vidjeti Gospina lika. Ni kipa ni slike. Danas možeš obilaziti i po samostanskim sobama, i po sobama župskih dvorova, a da nigdje uz vrata ne vidiš škropionice sa svetom vodom. I nikoga to ne smeta. A nekada je to bilo drukčije. Nije bilo katoličke kuće bez svete vode. U svakoj sobi, — barem u svakoj, gdje se je spavalo, — bila je škropionica uz vrata ili uz postelju. I ljudi bi, — oni pobožniji svakako, — uvijek u nju zamočili prste i prekrižili se: kad bi u sobu ulazili ili iz nje izlazili. A svi bi se, bez iznimke, prekrižili barem, kad bi, ujutro, ustajali iz postelje ili, navečer, u nju lijegali. I kad bi kamo polazili na put ili na koji važan posao. A po samostanima i sjemeništima nije bilo nijedne sobe u kojoj nije visjela škropionica sa svetom vodom. Da je u kući bilo sto soba, u svakoj je bila. Kada si kome od poglavara, profesora, drugova, ulazio u sobu, krstio si se. Kad si iz nje izlazio, krstio si se. Bio sam, godinama, u sjemeništu, i malom i velikom: znam to. Znaju to i svi drugi svećenici iz onih starih, »arhaičnih«, sjemenišnih dana. A sobe bez Propela i bez svetih slika nije uopće bilo: ni u jednoj kršćanskoj, ni u jednoj duhovnoj, kući. A kamo li u crkvi ili u kapeli! Ljudi su prigovarali, pa i protestirali, kad bi se obazrli po sobi, a ne bi u njoj vidjeli Propela. A da u crkvi ili kapeli ne bi bilo, barem negdje na zidu, uz Isusovu, i Gospine slike, to je bila gola mogućnost. Po tome se je (i po vječnome svijetlu) razlikovala katolička crkva od protestantske, od džamije, od židovske sinagoge. Smatralo se to elementarnim rekvizitom katoličke molitve i pobožnosti.

Znam, čim to motiviraju »progresistički« zagovornici nove prakse. Čistoćom i ozbiljnošću vjere. Kristocentričnošću kulta. Zrelijom duhovnošću. Zaštitom od plitke, formalističke, bigotne pobožnosti. Ulaženjem, povlačenjem, religije u dušu. Ljudskim dostojanstvom. Zdravim kulturnim ukusom. Višim estetskim kriterijima.

Sve do »reformacije« nije nikada bilo nijedne kršćanske sljedbe, koja nije u crkvu unosila Bogorodicu i svece, i koja nije znala za simbole i znakove u kršćanskom životu i na svetim mjestima. Kad su se u Carigradu pojavili prvi protivnici svetih slika, ikonoklasti, u 8. i 9. stoljeću, istočna ih je Crkva odmah proglasila sektarima i krivovjercima (na 7. i 8. općem saboru, u Niceji, g. 787., i u Carigradu, g. 869. (70.) i reagirala je na njihovu akciju još intenzivnijim i srdačnijim štovanjem svetih slika: i u crkvama, i u kršćanskim domovima, i na javnim mjestima. Ikonostas, svete slike, otada su u istočnoj crkvi jedno s oltarom. Crkva se je kod toga, s pravom, pozivala na kontinuiranu, neprekinutu, praksu kršćanstva, sve od katakompskih vremena i od gradnje prvih kršćanskih crkava i bazilika. A na kršćanskom zapadu nije uopće nitko od teološkog auktoriteta ni došao na takve ideje, sve do Lutherova (i još više Zwinglijeva i Kalvinova) obračuna sa »papizmom« i, uz ostalo, sa katoličkim kultom Marije i svetaca. Ali, svakako, i sa čitavom dotadašnjom crkvenom praksom. I to je bio jedan od jasnih simptoma »novatorstva« i njegova loma sa apostolskom tradicijom. Katolička je Crkva dostojanstveno, ali i energično (i na 25. sjednici Tridentinskog sabora) odbila taj atak na svoja tradicionalna shvaćanja i uzuse. Sve do danas. Ili do jučer, kako će me ispraviti »progresisti«.

Ali ja kažem: i do danas. Današnja je vjera ono, što uči II. vatikanski koncil. A to nije ni za jotu u toj točki izmijenilo crkvene prakse. On je, gdje je potreba, čisti od praznovjernih i legendarnih nanosa, ali ne goni ni svetaca ni sakramentala iz katoličkog kulta (»Sacrosanctum Concilium«, n. 60, 61, 111, 126, 128). A najmanje naše drage Gospe (»Lumen gentium«, n. 66, 67.). Dok je god ona »Majka Crkve«, njezino je mjesto svagdje, gdje se ta Crkva okuplja i moli. Nitko je ne može ni u »Crkvi« ni u »crkvama« rastaviti od njezina Isusa.

Princip je uvijek isti. Što je vazda i svagdje bilo u praksi Crkve, to se ne može iz nje uklanjati ni izbacivati, a da se nju samu ne demantira; da se ne dirne u njezin auktoritet i u njezinu, nadnaravnu, inspiraciju i karizmu. Ne može se ni proglasiti krivim ono, što je ona uvijek dosada učila. Ne može se ni njezino Evanđelje danas razumijevati i tumačiti drukčije, nego što su ga razumijevali i tumačili njegovi auktori i njegovi prvi (ali i svi dalji) vjesnici i propovjednici. Tko to čini, taj kršćanstvo falsificira: ispravlja ga i podmeće mu novi sadržaj. Logičnije bi i lojalnije bilo, da ga zaniječe: da ga odmah proglasi iluzijom i fikcijom. I Krista, i objavu, i Evanđelje, i Crkvu.

Mi ga, kršćanstva ne ćemo ni demantirati ni ispravljati. Nigdje. Ni na dogmatičkom polju, ni na moralnom, ni na liturgijsko-pastoralnom. Sve, čim je Crkva dosada Boga slavila i odgajala u kršćanskim dušama pobožnosti i ljubav, njegovat ćemo i nadalje, doklegod ona to dopušta i preporučuje. Ne damo siromašiti njezinih duhovnih riznica. Ne damo ponizivati ni sramotiti njezinih svetaca.

Već po najelementarnijoj logici preskripcija je i presumpcija uvijek na strani jučerašnjeg i poprimljenog, sve dok se ne iznađe nešto, očito, bolje. I to bolje ne po kriterijima mode i nečijih ukusa, nečije želje za originalnošću, nego po kriterijima vjere.

A po tim kriterijima vjere poklonstvo Gospi, — i svim drugim slugama Božjim, ali Gospi prije svega, — spada u Crkvu. A sveta voda spada u kršćansku, a pogotovu u duhovnu, kuću. Nama je veliki Gospin životni ideal prijeko potreban: treba da nam uvijek stoji ne samo pred očima duše, nego i pred našim fizičkim očima; vidljivo nam omogućuje i olakšava uzlet k nevidljivomu. Zakon je to psiho-fizičkog paralelizma u čovjeku. A nama je potebna i svagdanja pomoć s nebesa i iz općinstva svetih. U borbi smo »contra spiritualia nequitiae in coelestibus« (Ef. 6, 12.). Vjerujemo u himbu i silu đavolsku i bojimo se njegovih napasti. Mora nam biti dopušteno, da protiv njih pozovemo u pomoć one »jače« od đavla (Luk. 11, 22.), u koje mi također vjerujemo. A mi vjerujemo i u slavu Presvetoga Trojstva. Pa treba da tu vjeru, i izvana, češće pokažemo i posvjedočimo. Svaki je taj znak Trojstva na našemu čelu i prsima njezino ispovijedanje. Svaki je poklonstvo i molitva Ocu s nebesa.

Uostalom, ne radi se samo o Gospinim slikama i o svetoj vodi u sobama. Radi se o čitavu kompleksu specifikacije i tradicionalne katoličke pobožnosti. Duhovna je lakomislenost i rasipništvo svaki pokušaj, da je se paušalno likvidira ili, barem, ignorira. Nemojmo to ni činiti! Odgovarat ćemo Bogu. Puno nam svete diskrecije u tome treba: osobito nama svećenicima. Nijesu to stvari za eksperimentiranje i igru. Valja o tom odlučivati pred Bogom. I sve dobro graduirati, ali i harmonizirati. A valja imati ponešto i duha, i intuicije. S te strane jedva da je kakva ozbiljna prinova religioznom životu pu-

ka, kad ga, — samo radi primjera, — neprestano klјukamo njemu nepoznatim i nerazumljivim riječima i pojmovima: »kerigma«, »metanoja«, »šalom«, mjesto onoga, što je još odavna njegovo i što razumije: »riječ Božja«, »pokora«, »mir Božji«. Ali, kad već ne možemo biti bez toga verbalnoga »koncilskog« arsenala, zar baš moramo u ofanzivu i na, očito, pozitivne tradicije vjenskoga života i prakse? Zar moramo ukidati sakramentalne i Marijanske pobožnosti? Zar moramo detronizirati Srce Isusovo i skidati Propela i Madone sa zidova naših crkava?

Samo je li potrebno, da tako dugo čekamo? Je li potrebno, da i mi, crkveni ljudi, budemo bez svoje glave, nelogični, nekritični, nerealni? Da se za volju »modi« desobjektiviziramo: da eksperimentiramo i u stvarima, koje su tako svete i velike kao religija? Mogli bismo to skupo platiti. Bolje je, da olako ne čupamo ono, što ćemo kasnije morati, s puno truda, iznova saditi.

Mi i u toj stvari apeliramo na religioznu i kulturnu punoljetnost našega svećenstva. Čuvajmo sve lijepe i pozitivne kršćanske tradicije! Vjerujmo u kršćansku mudrost stoljeća

Č.

MOLITVA VJERNIKA

Uskrsna nedjelja

Braćo!

Evo, nakon teška čekanja svanu čitavom svijetu dugo priželjkivani dan uskrsnih radosti. S pouzdanjem dakle i složno zavapimo k Ocu nebeskomu da nam tu sreću uvijek čuva nepomućenu!

1. U svima koji po prvi put kušaju Kristovo bogatstvo podržavaj početni žar. — Molimo te, usliši nas!

2. Pruži svijetu svoj uskrsni mir da zapanjen otvori srce vazmenom otajstvu. — Molimo te, usliši nas!

3. Pohodi uskrsnom radošću i one kojima je naša ljubav najpotrebnija. — Molimo te, usliši nas!

4. Vazmenim tajnama zapali u nama s ovog oltara nebeski oganj. — Molimo te, usliši nas!

Neizrecivim sadržajem ovih uskrsnih blagdana posveti naše duše, svemogući Bože, da molitve što se dižu tvome prijestolju nađu milost pred tobom. Po Kristu Gospodinu našem.